

С.Бабаджян,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Л.В. Старовойт

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Постановка проблеми. Мистецтво є невід’ємною складовою формування духовної культури, тому у сучасному світі займає дуже важливе місце. Саме за допомогою мистецтва дитина пізнає і оцінює дійсність, іде розвиток творчих можливостей. За допомогою музики передаються почуття, настрої, думки. Музика – це мистецтво прямого і сильного емоційного впливу, який представляє ні з чим не порівнянні можливості для розвитку творчості людини. Тому ця проблема є досить актуальною і прагне розвитку у наш час.

Аналіз актуальних досліджень. Значний інтерес для нашого дослідження становлять праці таких психологів як Л.Божович, Е.Ільїн, Л.Виготський, І.Бех, В.Толстих, які розкрили теоретичні основи формування морально-етичних почуттів. М.Лисенко писав, що музика розвивається разом із розвитком найвищих ідеалів людності. Про вагомий вплив музики на процес формування особистості відмічав С. Смірнов, що музика стає вираженням людської психіки, а також внутрішніх тенденцій розвитку.

Про актуальність даної теми свідчить багато дисертаційних досліджень (О.Аліксійчук, Т.Потапчук, О.Сапожнік, В.Салко) де розглядалось морально-естетичне виховання як складова музичного розвитку.

В. Бехтерев підкреслював важливість музичного виховання з раннього дитинства, з метою формування і розвитку всебічно розвиненої особистості. У сучасних нормативних документах, а саме в Законі України “Про дошкільну освіту”, Базовому компоненті дошкільної освіти, Державній базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку, Концепції розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 роки визначено, що загальною метою виховання дітей є всебічний розвиток дитини, формування базису її особистісної культури, за сприяння авторитетних дорослих гармонійно і різнобічно розвиватися як індивід, суб’єкт, особистість та індивідуальність.

Виклад основного матеріалу. Головною задачею суспільства в усі часи – розкрити людину як особистість творчо розвинену, а розвивати творчість потрібно ще у ранньому віці. Ми всі в майбутньому хочемо бачити культурно освічене, з розвинутим естетичним смаком та духовно багатих людей. Тому одним з найважливіших завдань школи є виховання гармонійної та духовно розвиненої особистості. Діти сприймають прекрасне у творах мистецтва, в природі, в навколишньому середовищі.

Естетичне почуття це складний вид усвідомлення прекрасного. Воно характеризується здатністю людини відчувати і бачити щось прекрасне. Звідси і видніється тісний зв’язок морального та естетичного. За допомогою музичного

мистецтва формуються морально-етичні цінності, що виражаються у відношенні дитини до природи, людини, предметам у формі співчуття, співпереживання, шанування. У музично-ритмічній діяльності діти з великим задоволенням придумують, комбінують рухи танцю, наспівуючи і рухаючись під музику. На кожному етапі виникають нові завдання, що змушують мислити, фантазувати, творити. Музика, безпосередньо впливає на почуття дитини, формує її моральний вигляд, сприяє формуванню моральної особистості. О. Сухомлинський зазначав, що музика, мелодія, краса музичних звуків, - важливий засіб морального виховання людини, джерело шляхетності серця і чистоти душі. Музика відкриває людям очі на красу природи, моральних відносин у праці [2].

Ідею морального виховання дітей засобами музичного мистецтва висловлювали вчені-дефектологи. Г. Волковою зазначено, що музика сприяє формуванню морального обліку дитини. Пісні про Батьківщину пробуджують почуття патріотизму, хороводи, пісні різних народів розширюють світогляд, виховують інтернаціональні почуття. Колективні пісні, танці, музично-рухові ігри укріплюють почуття дружелюбності, колективізму, співпереживання [1].

Б.Теплов підтвердив думку про те, що музика є подразником, який викликає цілісну реакцію всього організму. І згодом це положення стало основоположним у працях В.М'ясищева та А.Госдінера, які довели, що емоційне переживання є наслідком реакції на музику.

Залучення молодших школярів до музичних творів є одним із способів розвитку мотиваційно-естетичних почуттів як важливої умови для її гармонійного розвитку. Тому що музика охоплює сенсоріку, моторіку, емоції, тощо. В.Шацька також вбачала найважливіший засіб формування особистості, морально-естетичних якостей, гуманізму та любові до Вітчизни. Вона зазначала, що лише за умови систематичного педагогічного керівництва можливе повноцінне сприйняття дітьми музики.

На думку С.Чепіги та С.Чугай починати залучати до музики дітей бажано з національних мелодій. Саме ця музика допоможе природно і легко сформуванню музичний смак дитини та загальнолюдську моральну свідомість. Саме у піснях розкривається душа народу та характер. Тому їх використання впливатиме на естетичне сприйняття підростаючого покоління. Не дивлячись на це, потрібно пам'ятати, що слід звертати увагу на твори й інших народів, як для зіставлення, так і для ознайомлення з творчістю інших країн. Так дитина буде долучатись до своєї і інших культур. Бажано, щоб діти слухали твори про місто та про рідний край, де вони мешкають. Це крім музичних знань, буде виховувати у них любов до свого міста, народу, землі.

Особливого значення набуває індивідуальна робота зі слухання музики, яка передбачає використання методів впливу на кожну дитину окремо з урахуванням властивих їй особливостей (індивідуальних, статевих), тобто виокремлених конкретних дій і ставлення до дитини з боку педагога. Є.Аркін підкреслює важливість «інтимного контакту» при вивченні дитини, де особлива увага звертається на встановлення таких відносин, за яких дитина проявляє

глибокий інтерес, відчуває, що її переживання знаходять щирий, живий відгук. Тільки встановивши довірливі відносини з дитиною, педагог може зрозуміти особливості її психіки [1].

Висновки. Музика завжди була і буде одним з основних засобів морально-естетичного виховання. При цьому найсприятливішим періодом для розкриття дитини як творчої особистості є молодший шкільний вік. Отже, школи та усі позашкільні заклади, мають стати осередками виховання справжньої духовності, виховання людини, яка характеризується високою моральною культурою.

Література

1. Газіна І.О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки “Дошкільна освіта”, вихователів дошкільних навчальних закладів та батьків / І. О. Газіна. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. - 196 с.
2. Сухомлинський В.О. Вибр. тв. в 5 т. – Т.3. – К.: Рад. шк., 1977. – С.11.
3. Сухомлинський В.О. Вибр. тв. в 5 т. – Т.1. – К.: Рад. шк., 1977. – С.241-242
4. Т. Науменко, «Музичне виховання найменших», Київ, «Шкільний світ», 2007 2. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів /Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104с.
5. Гураш Л. Відчуті і збагнуті: теорія і методика. Київ / Л.Гураш// Дошкільне виховання. – 2002.- С. 32-35

І.Г. Барановська,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
О.М. Андрійців,
провідний концертмейстер Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Кожен педагог має широкі можливості для створення власної системи роботи, методичної концепції на основі народознавчих ідей і засобів. Справжня педагогічна творчість неможлива без використання в повсякденній діяльності традицій та скарбів народного мистецтва. К. Ушинський наголошував, що «...виховання, створене самим народом і побудоване на народних основах, має ту виховну силу, якої нема в найкращих системах, побудованих на абстрактних ідеях запозичених у іншого народу» [5, с. 11]. Без народознавчої основи наукові педагогічні і методичні теорії, концепції, системи і програми роботи втрачають